

บทความวิจัย

วันที่รับบทความ:

22 กรกฎาคม 2564

วันแก้ไขบทความ:

11 ตุลาคม 2564

วันที่ตอบรับบทความ:

16 ตุลาคม 2564

มัทธิณี ปราโมทย์เมือง

สาขาวิชาการออกแบบบรรจุภัณฑ์และการพิมพ์ คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์และการออกแบบ
มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร กรุงเทพมหานคร 103000

ผู้เขียนหลัก อีเมล: mattanee.p@rmutp.ac.th

บทคัดย่อ

กลุ่มสตรีทอผ้าบ้านต้นตาล อำเภอเสาไห้ จังหวัดสระบุรี ผลิตผ้าทอพื้นเมืองชาวไท-ยวน ซึ่งเป็นผ้าผืนและผ้าชิ้นที่มีลวดลายทั่วไป งานวิจัยนี้จึงมีวัตถุประสงค์เพื่อออกแบบและสร้างต้นแบบบรรจุภัณฑ์และผลิตภัณฑ์ร่วมสมัยจากทุนทางวัฒนธรรมให้ตรงตามความต้องการของผู้บริโภคและเกิดคุณค่าทางสังคมวัฒนธรรมของอัตลักษณ์ท้องถิ่น และสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับผลิตภัณฑ์ โดยใช้การวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม จากนักวิชาการผู้เชี่ยวชาญด้านการออกแบบผลิตภัณฑ์ นักวิจัย ผู้นำชุมชน ประชาชนชาวบ้านชาติพันธุ์ไท-ยวน จังหวัดสระบุรี และกลุ่มสตรีทอผ้าบ้านต้นตาล ด้วยกระบวนการดังนี้ 1) การสร้างกรอบแนวคิดและกระบวนการวิจัย 2) การสร้างแนวคิดการออกแบบใหม่ 3) การมีส่วนร่วมในการพิจารณาและความคิดเห็นของผลิตภัณฑ์ 4) การออกแบบบรรจุภัณฑ์และพัฒนาผลิตภัณฑ์ 5) การสร้างแพทเทิร์นและผลิตต้นแบบบรรจุภัณฑ์และผลิตภัณฑ์ และ 6) การประเมินผลความพึงพอใจของผู้บริโภค โดยชุมชนและกลุ่มสตรีทอผ้าบ้านต้นตาลมีส่วนร่วมในการกำหนดแนวคิดการออกแบบ การสร้างต้นแบบและการฝึกอบรมด้านการพัฒนาผลิตภัณฑ์ เพื่อเพิ่มทักษะการออกแบบและจัดวางแพทเทิร์นในการตัดเย็บ การจัดวางสีและการประดิษฐ์ตกแต่งเพื่อให้เกิดความสวยงามบนผลิตภัณฑ์ ส่งผลให้มีต้นแบบบรรจุภัณฑ์และผลิตภัณฑ์ที่สื่อถึงอัตลักษณ์ชาติพันธุ์ชาวไท-ยวน จังหวัดสระบุรี ดังนี้ ต้นแบบบรรจุภัณฑ์ของผ้าทอพื้นเมืองไท-ยวน จำนวน 4 ผลงาน และต้นแบบผลิตภัณฑ์ร่วมสมัย 2 ประเภทคือ 1) ชุดกระเป๋าสำหรับสุภาพสตรี จำนวน 7 ผลงาน และ 2) ของที่ระลึกสำหรับตกแต่งบ้าน จำนวน 3 ผลงาน ซึ่งเป็นการสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับผลิตภัณฑ์ โดยสามารถจำหน่ายในราคาสูงขึ้นร้อยละ 50 และเป็นการสร้างงานและรายได้ในชุมชน

คำสำคัญ:

จังหวัดสระบุรี
กลุ่มสตรีทอผ้าบ้านต้นตาล
บรรจุภัณฑ์
ผ้าทอพื้นเมือง
ชาติพันธุ์ไท-ยวน

Research Article

Received:

22 July 2021

Received in revised form:

11 October 2021

Accepted:

16 October 2021

Mattanee Parmotmuang

Department of Packaging Design and Printing, Faculty of Architecture and Design, Rajamangala University of Technology Phra Nakhon, Bangkok, 10300 Thailand

Corresponding author's E-mail: mattanee.p@rmutp.ac.th

Abstract

Baan TonTan women's weaving group, Sao Hai district, Saraburi province produces local woven fabrics of the ethnic Tai-Yuan people. Generally, their fabrics are pieces of cloth and sarong in ordinary patterns. The objective of this study is to design and create prototypes of the local contemporary products and their packages that match the cultural background that meet the consumers' needs. It also aims to promote the social and cultural values of the local identity while adding value to the product. The participatory action research approach employed has involved participation from various stakeholders, namely, academics, product design specialists, researchers, community leaders, wiseman of ethnic Tai-Yuan villages in Saraburi province, and members of Baan TonTan Women's Weaving Group. The process includes: 1) Developing a conceptual framework and research process, 2) Creating new design ideas, 3) Participating in product reviews, 4) Packaging design and product development, 5) Creating patterns and produce prototypes of packaging and products, and 6) Evaluating consumer satisfaction. The community and the Baan TonTan Women's Weaving Group participated in formulating the design concept, prototyping process, and training of design skills, which result in aesthetic patterns, artistic colour schemes, and artful decoration for a fine finish. The outcomes of the operation are prototypes of packaging and products that convey the identity of Saraburi's Tai-Yuan community to the public. To illustrate, there are four packaging prototypes of Tai-yuan traditional woven fabrics, and two categories of contemporary product prototypes: 1) Lady purses containing seven designs, and 2) Souvenirs for home decoration containing three products. Consequently, the project has added value to the local woven fabrics and raised 50% of the original price as well as generated jobs and income in the community.

Keywords:

Saraburi province

Baan TonTan women's weaving group

Packaging

Native woven fabric

Tai-Yuan ethnic

สถานการณ์ที่เป็นอยู่เดิม

ประเทศไทยมีความหลากหลายทางสังคม ประเพณี วัฒนธรรม วิถีชีวิต คติความเชื่อ และพิธีกรรมต่าง ๆ การดำรงชีวิตตามบริบทพื้นที่ เชื้อชาติและชาติพันธุ์ที่ต่างกัน ก่อให้เกิดภูมิปัญญาอัตลักษณ์ที่สั่งสมสืบทอดต่อมาซึ่งอยู่บนพื้นฐานของวัฒนธรรมไทยที่สามารถต่อยอดทุนทางวัฒนธรรมให้เกิดประโยชน์ต่อสังคมชุมชนท้องถิ่น วัฒนธรรมท้องถิ่นเป็นมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม และเป็นวิถีชีวิตของคนแต่ละชุมชนที่มีความภาคภูมิใจในความเป็นเจ้าของที่มีความหวงแหนร่วมกัน ซึ่งศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่นเป็นตัวบ่งชี้ความสำคัญของคนในสังคม (Siamrath Online, 2021) สามารถมองได้หลายแง่มุมทั้งด้านภูมิปัญญา วิถีชีวิต จิตใจ และสิ่งสร้างสรรค์การประดิษฐ์คิดค้นต่าง ๆ

สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ กระทรวงวัฒนธรรม ให้ความหมายวัฒนธรรม คือ วิถีการดำเนินชีวิตของคนในสังคม นับตั้งแต่วิถีกิน วิถีอยู่ วิถีแต่งกาย วิถีทำงาน วิถีพักผ่อน วิถีแสดงอารมณ์ วิถีแสดงความสุขทางใจ วิถีอยู่ร่วมกันเป็นหมู่คณะ และหลักเกณฑ์การดำเนินชีวิต ดังนั้น “วัฒนธรรม” จึงเป็นสิ่งที่มนุษย์สร้างขึ้น ทั้งรูปธรรมและนามธรรม และรวมถึงแบบแผนพฤติกรรมของสังคมที่สืบทอดต่อมานับจากอดีต ผ่านวิธีการเรียนรู้ คิดค้น ดัดแปลง เพื่อตอบสนองความต้องการและพัฒนาชีวิตความเป็นอยู่ให้เกิดความเจริญรุ่งเรืองและมั่นคงในสังคม การนำทุนทางวัฒนธรรมมาใช้ในสังคมไทย เป็นการแสดงถึงเอกลักษณ์ของชาติ ค่านิยม ความเชื่อ ประเพณีและวัฒนธรรมที่ดงาม เป็นกลไกในการพัฒนาสังคมของการอยู่ดีมีสุข สู่การต่อยอดของเศรษฐกิจสร้างสรรค์ ที่ให้วัฒนธรรมเป็นต้นน้ำ ให้ทุนเป็นสิ่งกำเนิดสินค้าสร้างสรรค์ที่นำผลผลิตทางวัฒนธรรมทั้งที่จับต้องไม่ได้ ได้แก่ ระบบคุณค่า ค่านิยม คติความเชื่อ จารีตประเพณี พิธีกรรม และภูมิปัญญา และที่จับต้องได้ ได้แก่ โบราณสถานมรดกทางวัฒนธรรมและผลงานศิลปะแขนงต่าง ๆ อาทิ ภาพวาด งานศิลปะ หัตถกรรม เป็นต้น ที่ช่วยสนับสนุนการท่องเที่ยว การถ่ายทอดองค์ความรู้ผ่านทักษะและความชำนาญที่ถ่ายทอดจากคนรุ่นหนึ่งไปอีกรุ่นหนึ่ง รวมทั้งช่วยจัดระเบียบทางสังคมและเกิดการสร้างสรรค์คุณค่าและการเพิ่มมูลค่าสินค้าให้เกิดการพัฒนาสังคมและเศรษฐกิจของประเทศ

ชาติพันธุ์ไท-ยวน เป็นกลุ่มคนไทยที่อาศัยในอาณาจักรล้านนา ซึ่งเป็นดินแดนที่มีประเพณีอันดีงามมีการปฏิบัติสืบทอดเป็นเวลานานและเป็นส่วนหนึ่งของวัฒนธรรมที่สะท้อนถึงวิถีชีวิต ความคิด ความเชื่อและโลกทัศน์ของผู้คน ในปี พ.ศ. 2345 ชาวเมืองเชียงแสน 23,000 ครอบครัว อพยพจากเมืองเชียงแสนและส่วนหนึ่งอพยพมาที่กรุงเทพมหานคร โดยกลุ่มชาติพันธุ์ไท-ยวน กระจายตัวไปตั้งรกรากบ้านเรือนที่เมืองราชบุรี และเมืองสระบุรีเป็นส่วนใหญ่ จนถึงปัจจุบัน (Parmotmuang et al., 2017)

กลุ่มชาติพันธุ์ไท-ยวน ที่อพยพโยกย้ายมาอาศัยที่เมืองสระบุรี มีความเจริญรุ่งเรืองด้านวัฒนธรรม มีการอนุรักษ์ธรรมเนียมประเพณีดั้งเดิมที่สืบทอดมาจากถิ่นฐานเดิม ได้แก่ งานบุญสลากภัต งานถวายปราสาทผึ้ง การสร้างหนังสือ พระธรรมคัมภีร์ต่าง ๆ ตามความเชื่อทางพระพุทธศาสนาที่สืบทอดมายาวนาน นอกจากนี้ยังมีการสืบสานวัฒนธรรม การทอผ้าฝ้ายลายโบราณด้วยกี่ทอมือ ซึ่งเป็นลายยกมุกที่สวยงามทั้งสีสันและลวดลาย ปัจจุบันการทอผ้ามีทั้งผ้าฝืน ผ้าชิ้น และมีลวดลายทั่วไป การทอผ้าของชาวไท-ยวนเพื่อใช้งานในครอบครัวเป็นหน้าที่ของผู้หญิง และแสดงถึงคุณสมบัติของหญิงสาวที่พร้อมจะแต่งงานมีครอบครัว การทอผ้าของชาวไท-ยวน จังหวัดสระบุรี เป็นงานช่างฝีมือดั้งเดิมที่มีลักษณะและเอกลักษณ์พิเศษเฉพาะตัว มีการใช้เทคนิคการจัก การยกมุก ปั่นโก (ควบเส้น) เกาะล้วง และการมัดก่าน (คาดก่าน) ซึ่งแสดงถึงอัตลักษณ์ชาวไท-ยวน ทั้งวิถีชีวิต ความเป็นอยู่ คติความเชื่อ จารีตประเพณีและวัฒนธรรม ผ้าทอไท-ยวนที่ใช้งานในชีวิตประจำวัน ได้แก่ ผ้าชิ้น ผ้าถุง ผ้าชิ้นหัวเก็บ ผ้าเช็ดหน้า ผ้าสไบ ถุงย่าม หมอนหน้าจก ผ้าปกหัวนาค เป็นต้น (Saraburi Provincial Cultural Office, 2018)

หนึ่งในผ้าทอพื้นเมืองชาวไท-ยวน จังหวัดสระบุรี คือ ผ้าทอยกมุก (ภาพที่ 1) เป็นการนำอัตลักษณ์ คือ ลายยกมุก อันประกอบด้วยลวดลายดอกพิกุล ลายเม็ดพริก และลายสี่เหลี่ยมข้าวหลามตัด ผ้าทอยกมุก 8 เขา เปรียบเสมือนความเจริญรุ่งเรืองทั้ง 8 ทิศ ของชาวไท-ยวน ผ้าทอยกมุกเป็นผ้าทอยกสายในตัว โดยใช้เส้นยืนพิเศษ 2 ชุด เพิ่มจากเส้นยืนปกติบนที่ทอผ้า ลายยกมุกบนผ้าเกิดจากการใช้ตะกรอยก ซึ่งเส้นยืนพิเศษนี้ต่างกับการขีดและการจกเนื่องจากใช้เส้นด้ายพุ่งพิเศษ 2 ชุด ประกอบด้วย ชุดที่ 1 ใช้เส้นด้ายยืนสีเดียวหรือหลายสี เป็นลายขัณฑ์ธรรมดา ชุดที่ 2 ใช้เส้นด้ายยืนที่เพิ่มพิเศษจากเส้นด้ายยืนธรรมดา มีสีเดียวหรือหลายสี อาจแทรกเส้นไหมหรือด้ายสีต่าง ๆ ลักษณะลวดลายผ้าทอยกมุก เป็นลวดลายผ้ายาวติดต่อกันเป็นเส้นริ้วหรือแถบตามทิศทางของเส้นด้ายยืน ลวดลายเรียงชิดติดกันหรือเว้นระยะห่างกันจนเต็มหน้าผ้า ในอดีตการทอผ้ายกมุกจะใช้สี่เหลี่ยม สีดำ สีฟ้า น้ำเงิน (คราม) และสีแดง โดยแต่ละลวดลายบ่งบอกถึงความเป็นมาของเรื่องราวที่มาจากวิถีชีวิตของชาวไท-ยวนในอดีต แสดงอัตลักษณ์ของชุมชนที่สะท้อนถึงพื้นฐานการดำรงชีวิต ขนบธรรมเนียมประเพณี วัฒนธรรมและคติความเชื่อ (Saraburi Provincial Cultural Office, 2018)

ปัจจุบันชาวไท-ยวน จังหวัดสระบุรี ยังคงสืบสานวัฒนธรรมการทอผ้าพื้นเมือง โดยก่อตั้งกลุ่มสตรีทอผ้าบ้านต้นตาล อำเภอเสนาให้ จังหวัดสระบุรี เพื่อสืบสานงานทอผ้าให้คงอยู่และถ่ายทอดสู่ผู้สนใจภายในท้องถิ่นชุมชนเพื่อให้เกิดสำนึกและส่งเสริมอนุรักษ์วัฒนธรรมท้องถิ่น โดยใช้เป็นส่วนหนึ่งของการดำรงชีวิตและพัฒนาต่อยอดประยุกต์เป็นผลิตภัณฑ์อื่น ๆ อาทิ เครื่องแต่งกาย เครื่องใช้ไม้สอยต่าง ๆ เพื่อการสร้างงาน สร้างรายได้ภายในชุมชนและครอบครัว ปัจจุบันการผลิตผ้าทอพื้นเมืองชาวไท-ยวน จังหวัด

ภาพที่ 1 ผ้าทอพื้นเมืองชาวไท-ยวน จังหวัดสระบุรี (ก) ลักษณะรูปแบบของผ้าทอยกมุก จังหวัดสระบุรี และ (ข) ผลิตภัณฑ์จากผ้าทอพื้นเมืองชาวไท-ยวน สระบุรี (ถุงย่าม-ผ้าซิ่น)

สระบุรี จะดำเนินการภายในกลุ่มสตรีทอผ้าบ้านต้นตาล จังหวัดสระบุรี และบางส่วนมักกลับไปทอที่บ้านแล้วนำมารวบรวมจำหน่ายที่กลุ่มชุมชน ซึ่งผ้าส่วนใหญ่เป็นผ้าซิ่น ผ้านุ่งสำเร็จ ถุงย่าม มีทั้งรูปแบบลวดลายทอดั้งเดิมและลวดลายประยุกต์ แต่มีรูปแบบที่ไม่หลากหลาย สมาชิกกลุ่มทอผ้าส่วนใหญ่มีอายุ 45 ปีขึ้นไป ผลิตงานแบบวันต่อวัน จำนวนไม่มากนัก ขาดการคิดค้นงานสร้างสรรค์ และเนื่องจากอยู่ในวัยสูงอายุ จึงไม่มีพื้นฐานด้านการออกแบบ การตัดเย็บและรูปแบบการใช้งานที่ไม่หลากหลาย การผลิตงานทอผ้ายังยึดติดกับรูปแบบเดิม ๆ ทำให้การแปรรูปหรือการพัฒนาในรูปแบบผลิตภัณฑ์ขาดความแปลกใหม่

จากการลงพื้นที่ภาคสนาม การสัมภาษณ์ การสังเกต การสอบถามของกลุ่มผู้รู้ ผู้ปฏิบัติ และผู้เกี่ยวข้อง พบปัญหาคือผลิตภัณฑ์ผ้าทอยังคงมีรูปแบบดั้งเดิม เป็นลักษณะผ้าซิ่น (ผ้าผืน) ผ้าเช็ดหน้า ถุงย่าม และเครื่องแต่งกายพื้นเมือง เป็นต้น และการนำเสนออัตลักษณ์ชาติพันธุ์ไท-ยวน ในผลิตภัณฑ์ยังไม่ชัดเจน นอกจากนี้ชุมชนยังจำหน่ายผลิตภัณฑ์ร่วมกับสินค้าจากภาคเหนือ ทำให้ผลิตภัณฑ์ขาดความโดดเด่น ดังนั้นชุมชนจึงต้องการพัฒนาผลิตภัณฑ์ที่นำเสนออัตลักษณ์ชาติพันธุ์ไท-ยวน เพื่อรองรับการจำหน่ายและการใช้งาน

กระบวนการที่ใช้ในการเปลี่ยนแปลง และการยอมรับของชุมชนเป้าหมาย

การออกแบบบรรจุภัณฑ์และพัฒนาผลิตภัณฑ์ของกลุ่มสตรีทอผ้าบ้านต้นตาล อำเภอเสาไห้ จังหวัดสระบุรี เป็นงานวิจัยเชิงพื้นที่ ใช้การวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม ทั้งนักวิชาการ ผู้เชี่ยวชาญด้านการออกแบบผลิตภัณฑ์ ประชาชนชาวบ้านชาติพันธุ์ไท-ยวน จังหวัดสระบุรี และกลุ่มสตรีทอผ้าบ้านต้นตาล จังหวัดสระบุรี โดยมุ่งเน้นการบูรณาการมีส่วนร่วมในการพัฒนาบรรจุภัณฑ์

และผลิตภัณฑ์ของชุมชน โดยค้นหาอัตลักษณ์ของผ้าทอพื้นเมือง ลีลัน ลวดลาย กระบวนการผลิต เพื่อนำไปสู่การวิเคราะห์แนวคิดและแนวทางการออกแบบบรรจุภัณฑ์และผลิตภัณฑ์ร่วมสมัยและวิธีสร้างต้นแบบและออกแบบผลงานให้ตรงตามความต้องการของกลุ่มเป้าหมาย สามารถสื่อถึงอัตลักษณ์ท้องถิ่นชาวไท-ยวน จังหวัดสระบุรี และเผยแพร่ถ่ายทอดองค์ความรู้และเทคโนโลยีการออกแบบและการผลิตผลิตภัณฑ์รูปแบบใหม่ เพื่อให้ชุมชนสามารถนำไปพัฒนาและต่อยอดการผลิตเป็นสินค้าที่จำหน่ายได้ ดังนี้

ขั้นที่ 1 การสร้างกรอบแนวคิดและกระบวนการวิจัย

เป็นชุดความคิดแสดงกระบวนการวิจัย ที่ทำให้เห็นภาพรวมการทำงาน มีความชัดเจนและเข้าใจในทิศทางเดียวกัน

ขั้นที่ 2 การสร้างแนวคิดการออกแบบใหม่

เป็นการสอบถาม สัมภาษณ์ และการสนทนากลุ่มย่อย เกี่ยวกับความต้องการผลิตภัณฑ์ โดยกำหนดกลุ่มเป้าหมายที่มีความสนใจและมีกำลังซื้อผลิตภัณฑ์ในท้องตลาด เพื่อนำมาใช้ออกแบบบรรจุภัณฑ์และผลิตภัณฑ์รูปแบบใหม่ที่เหมาะสม สวยงาม ตรงตามความต้องการใช้งานที่หลากหลายของกลุ่มเป้าหมายตามยุคสมัย ดังนี้

1. กลุ่มเป้าหมาย

กลุ่ม Generation X ที่เกิดระหว่างปี พ.ศ. 2508-2522 มีช่วงอายุประมาณ 40-56 ปี มีความคิดอนุรักษ์นิยมในเชิงอดีต เป็นวัยทำงาน ที่มีความเชื่อมั่นในตนเองสูง มีอิสระทางความคิด ไม่ชอบรูปแบบเป็นทางการ มีอำนาจการใช้จ่ายใช้สอยสูง มีรายได้สูงและมีหน้าที่การงานมั่นคง เมื่อเปรียบเทียบกับช่วงวัยอื่น ๆ (Hommano, 2015) และที่น่าสนใจคือ ต้องการซื้อสินค้าเพื่อแสดงสถานะทางสังคม และดูแลตัวเอง ดังนั้นการออกแบบผลิตภัณฑ์สำหรับกลุ่มนี้ จึงต้องแสดงอัตลักษณ์ที่โดดเด่น มีเรื่องราวเชิงพื้นที่ มีรูปแบบที่หลากหลายและใช้งานได้หลายโอกาส ดุติ ภูมิฐานสง่างาม มีความร่วมสมัยตามยุคสมัย ซึ่งรูปแบบบรรจุภัณฑ์และผลิตภัณฑ์ จะเป็น

รูปทรงมาตรฐานแบบเรขาคณิต รูปทรงสี่เหลี่ยม และเทคนิคการวางรี้ว ลายบนลวดลายของเส้นโค้งผสมผสานให้ดูอ่อนช้อย เน้นคุณค่าประโยชน์ใช้สอย เพื่อตอบสนองความต้องการใช้สอยให้ได้ครบถ้วนเหมาะสม เน้นคุณค่าความงามทั้งรูปแบบ สี สัน ลวดลายของอัตลักษณ์บนผ้าทอและเน้นคุณค่าทางวัสดุ ใช้วัสดุและกระบวนการผลิตของผลิตภัณฑ์ในชุมชน สามารถพับ ทับซ้อนได้ในการขนส่ง

กลุ่ม Generation Y ที่เกิดระหว่างปี พ.ศ. 2520-2535 มีช่วงอายุประมาณ 29-44 ปี มีความเชื่อมั่นในตัวเองสูง ชอบสิ่งท้าทายแปลกใหม่ ชอบพบปะผู้อื่น เป็นช่วงวัยทำงาน ที่มีการปรับตัวเข้ากับเทคโนโลยีสมัยใหม่และผ่านการเรียนรู้เรื่องราวในอดีต สามารถปรับตัวได้ดีกว่าวัยอื่น ๆ ที่ให้ความสำคัญกับการเงิน รายได้และการศึกษา แม้จะอยู่ในวัยหนุ่มสาว แต่เป็นกลุ่มคนที่มีรายได้และมีการจับจ่ายใช้สอยที่ค่อนข้างสูง (Hornmano, 2015) ดังนั้นการออกแบบบรรจุภัณฑ์และผลิตภัณฑ์ จึงต้องมีความแปลกใหม่ มีจุดเด่นของอัตลักษณ์ทั้งการใช้วัสดุดิบหลักจากผ้าทอพื้นเมืองไท-ยวน ทั้งรูปแบบ สี สัน ลวดลายของลายยกมุก และใช้อัตลักษณ์ร่วม เช่น การเย็บปักเดินเส้นลายก่าปี่ ก่าเป้อ (ผีเสื้อ) และติดพู่ยามระบายบนผลิตภัณฑ์ต่าง ๆ ให้เห็นกลิ่นอายความเป็นวัฒนธรรมชาวไท-ยวน สามารถสวมใส่และใช้งานได้หลากหลายโอกาส เวลา สถานที่ ร่วมกับเครื่องแต่งกายในสมัยปัจจุบัน

กลุ่มเป้าหมายหลักมีช่วงอายุ 35-45 ปี จึงอยู่ในกลุ่ม Generation X และ Generation Y ซึ่งเป็นกลุ่มวัยทำงาน ที่มีกำลังซื้อสูง ดังนั้นการออกแบบบรรจุภัณฑ์และผลิตภัณฑ์จึงนำอัตลักษณ์หลักของรูปแบบการวางลวดลายของผ้าทอยกมุก ซึ่งเรียงแถวหน้ากระดานตามแนวขวางและเลือกใช้สีเขียว สีน้ำเงิน สีแดง สีเหลืองเป็นหลัก และนำอัตลักษณ์ร่วมด้านการเย็บปักเดินเส้นลายก่าปี่ ก่าเป้อ (ผีเสื้อ) และติดพู่ยามที่ผลิตในชุมชน มาใช้ประดับตกแต่งบนผลิตภัณฑ์เพื่อให้เกิดความแปลกใหม่และสวยงาม ผลิตภัณฑ์ที่ผลิตจะมีรูปแบบที่หลากหลาย อาทิ รูปแบบของกระเป๋าประเภทต่าง ๆ และของที่ระลึกสำหรับตกแต่งที่สามารถใช้งานได้หลายโอกาส มีความร่วมสมัยกับยุคสมัยปัจจุบัน

2. การสร้างแนวคิดจากคุณค่าทางความงามที่เกิดจากรูปแบบ สี สัน ลวดลายของผ้าทอพื้นเมืองไท-ยวน ที่นำมาใช้ประกอบการสร้างงานแบ่งออกเป็น 2 ชนิด คือ 1) การทอผ้าพื้นแบบไม่มีลาย เป็นผ้าแบบ 2-4 เขา ใช้เทคนิค 2-4 ตะกรอ และ 2) การทอผ้าแบบมีลวดลายแบบทางยี่น ด้วยเทคนิคการยกมุก มีเทคนิคการทอตั้งแต่ 2-8 ตะกรอ และมีชื่อเรียก ดังนี้

2 ตะกรอ	เรียกว่า	ยกมุกดอกซ้อน
3 ตะกรอ	เรียกว่า	ยกมุกดอกสร้อย
4 ตะกรอ	เรียกว่า	ยกมุกดอกละเอียด
5-6 ตะกรอ	เรียกว่า	ยกมุกพิกุล ดอกแก้ว (เล็ก)
7-8 ตะกรอ	เรียกว่า	ยกมุกพิกุล ดอกแก้ว (ใหญ่)

โดยมีลวดลายหลัก คือ ลายดอกพิกุล ดอกแก้ว และลายประกอบคือ ลายเม็ดพริก และลายสี่เหลี่ยมข้าวหลามตัด (ภาพที่ 2) ซึ่งลักษณะการทอ คือ เป็นลายยกมุก ซึ่งดอกลายจะหมุน เรียงกันเป็นแถว แต่ละแถวทอติดกัน มีการทอสีพื้นแคบ ๆ กั้นขอบบนและขอบล่างของดอกแต่ละแถว ใช้สีที่เป็นอัตลักษณ์คือ สีแดง หมายถึง สีสวรรค์ภูมิ สีเขียวหรือฟ้า หมายถึง ความอุดมสมบูรณ์ สีดำหรือน้ำเงิน หมายถึง แผ่นดิน และ สีเหลือง หมายถึง พลัง ความรุ่งเรือง

ขั้นที่ 3 การมีส่วนร่วมในการพิจารณาและความคิดเห็นของผลิตภัณฑ์ ผู้เชี่ยวชาญด้านการออกแบบ ซึ่งเป็นอาจารย์และนักวิชาการที่เชี่ยวชาญและชำนาญด้านการออกแบบบรรจุภัณฑ์และผลิตภัณฑ์สิ่งทอ แนะนำให้นำแนวคิดกรรมวิธีและการผลิตมาใช้ผสมผสานในผลิตภัณฑ์ต่าง ๆ เช่น เส้นหนัง โลหะ ลูกบิด ฯลฯ เพื่อให้ผลงานออกแบบมีความแปลกใหม่ สวยงาม เกิดความเหมาะสมในกระบวนการออกแบบ การตัดเย็บและผลิตชิ้นงานจริงให้เกิดประโยชน์การใช้งานที่ดี การมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นและแนวคิดการออกแบบของกลุ่มสตรีทอผ้าบ้านต้นตาล จังหวัดสระบุรี มาจากประชาชนในชุมชน นักท่องเที่ยวและผู้สนใจในผลิตภัณฑ์สินค้า และระดับอายุ อีกทั้งกำหนดแนวคิดแนวทางการออกแบบการผลิตและการสร้างต้นแบบผลิตภัณฑ์จากผ้าทอพื้นเมือง ให้มีความโดดเด่นของรูปแบบผลิตภัณฑ์จากอัตลักษณ์เฉพาะถิ่นไท-ยวน สระบุรี ตามทิศทางในภาพรวมของกลุ่มเป้าหมาย คงความเป็นอัตลักษณ์หรือคุณค่าทางศิลปะและวัฒนธรรมของชุมชน

ขั้นที่ 4 การออกแบบบรรจุภัณฑ์และพัฒนาผลิตภัณฑ์ ประกอบด้วยการออกแบบบรรจุภัณฑ์ และการพัฒนาผลิตภัณฑ์ร่วมสมัยจากผ้าทอพื้นเมืองไท-ยวน จังหวัดสระบุรี

1. การออกแบบบรรจุภัณฑ์สำหรับใส่ผ้าทอพื้นเมืองไท-ยวน จังหวัดสระบุรี ซึ่งส่วนใหญ่เป็นการจำหน่ายผ้าชิ้นเพื่อนำไปตัดเย็บเป็นเสื้อผ้าเครื่องแต่งกาย แนวคิดการออกแบบจะนำรูปแบบ สี สันและลวดลายที่เป็นอัตลักษณ์บนลายผ้าทอยกมุกมาประยุกต์ใช้ และใช้ภาพเวกเตอร์เพื่อทำให้งานดูทันสมัย น่าสนใจ ใช้สีหลักคือ สีเหลือง สีแดง สีน้ำเงิน สีเขียว สื่อถึงตัวแทนของผ้าทอไท-ยวน สระบุรี บรรจุภัณฑ์ที่ออกแบบมี 4 รูปแบบ สำหรับผ้าผืนและผ้าชิ้น ผ้าถุงสำเร็จ ผ้าสไบ และถุงเป้อ/ย่าม (ตารางที่ 1) การออกแบบจะเน้นแสดงอัตลักษณ์ของรูปแบบ สี สัน ลวดลายบนผ้าทอยกมุก แสดงเรื่องราววิถีชีวิตชาวไท-ยวน สระบุรี เพื่อให้เกิดการจดจำในภาพลักษณ์ของชุมชน เป็นที่สะดุดตาของผู้บริโภค ป้องกันผลิตภัณฑ์และช่วยส่งเสริมการขาย เพิ่มมูลค่าสินค้าด้วยลักษณะพรีเมียม สำหรับการซื้อเป็นของขวัญของที่ระลึกในเทศกาลต่าง ๆ

2. การพัฒนาผลิตภัณฑ์ร่วมสมัยจากผ้าทอพื้นเมืองไท-ยวน จังหวัดสระบุรี ใช้แนวคิดและแรงบันดาลใจจากวิถีชีวิตสังคม วัฒนธรรมของชาวไท-ยวน สระบุรี ใช้การผสมผสาน

ภาพที่ 2 ลักษณะลวดลายผ้าทอยกมุก (ก) ลักษณะผ้าทอพื้นเมืองไท-ยวน สระบุรี ลวดลายยกมุก 8 ตะกรอ (ขา) (ข) ภาพเวกเตอร์รูปแบบการจัดวางลายผ้าทอยกมุก และ (ค) ลักษณะลายและชื่อเรียกลายประกอบบนผืนผ้า

ตารางที่ 1 การออกแบบบรรจุภัณฑ์สำหรับผลิตภัณฑ์ผ้าทอไท-ยวน จังหวัดสระบุรี

ภาพคลี่บรรจุภัณฑ์	ผลิตภัณฑ์
	<p>ผ้าผืนและผ้าชิ้น มีการเจาะช่องให้มี 1 แถว และใส่แถบลายเพื่อให้กล่องทรงตัวได้ไม่อ่อน ขาดง่าย ส่วนบรรจุภัณฑ์ชั้นใน แสดงเนื้อหาเรื่องราวในเชิงพื้นที่ การอยู่อาศัยในปัจจุบัน</p>
	<p>ผ้านุ่งสำเร็จ ไม่มีการเจาะช่อง และด้านข้างกล่อง เพิ่มข้อความบรรยายการสินค้าให้เป็นที่สังเกตได้ง่าย ขยับตำแหน่งการวางลายผ้าโดยรอบของกล่องให้เป็นภาพต่อเนื่องเดียวกันทั้งหมด</p>
	<p>ผ้าสไบ ไม่มีการเจาะช่อง แต่ใช้วิธีการแสดงภาพ ผ้าสไบบนบรรจุภัณฑ์ นำภาพการแต่งกายของหญิงสาวชาวไท-ยวนมาใส่ และให้วางผืนผ้าเดิมยาวออกมา ให้ภาพโดยรวมของลายต่อเนื่อง เป็นเนื้อเดียวกัน</p>
	<p>ถุงเปื้อน/ย่าม ไม่มีการเจาะช่อง ใช้วิธีแสดงภาพถุงย่ามบนบรรจุภัณฑ์ ปรับการย่อขยายของภาพเวกเตอร์ลายผ้าทอยกมุกให้เหมาะสมกับพื้นที่ และปรับมุมทิศทางของจังหวัดลายผ้าใหม่กับรูปทรงของบรรจุภัณฑ์</p>

อัตลักษณ์หลักจากรูปแบบ สีเส้นและลวดลายบนผ้าทอพื้นเมืองและใช้อัตลักษณ์ร่วมจากสิ่งประดิษฐ์ เพื่อใช้ตกแต่งบนผลิตภัณฑ์ อาทิ พู่ย่ามถักเป็นลวดลายแบบต่าง ๆ เช่น ลายสี่เส้า ลายตะกร้อ รวมทั้ง การเย็บ การปักมือ การเดินเส้นลายก่าบี้ ก่าแป้อ (ผีเสื้อ) ของชาวไท-ยวน สระบุรี เน้นคำนึงถึงประโยชน์ใช้สอย การใช้งานและความงามที่ควบคู่กันอย่างเหมาะสมกับการดำรงชีวิตของกลุ่มเป้าหมาย ยุคใหม่ ตามความต้องการของช่วงวัยกลุ่มเป้าหมาย สามารถดูแลรักษาได้ง่าย มีรูปแบบที่หลากหลาย ใช้งานได้หลายโอกาส เช่น ชีวิตประจำวัน งานพิธีการ การทำงานในออฟฟิศ หรือชุดลาลองในวันหยุดพักผ่อนที่ไม่มีพิธีตรอง เป็นลักษณะผสมผสานการแต่งกาย เช่น เสื้อผ้า กระเป๋า รองเท้าให้เข้ากันอย่างลงตัวในการแต่งกาย ดูร่วมสมัย สวยงาม น่าใช้ และที่สำคัญต้องสื่ออัตลักษณ์วิถีชีวิตชาวไท-ยวน สระบุรีได้ดี รวมทั้งสิ้น 10 ผลงาน (ตารางที่ 2) ดังนี้

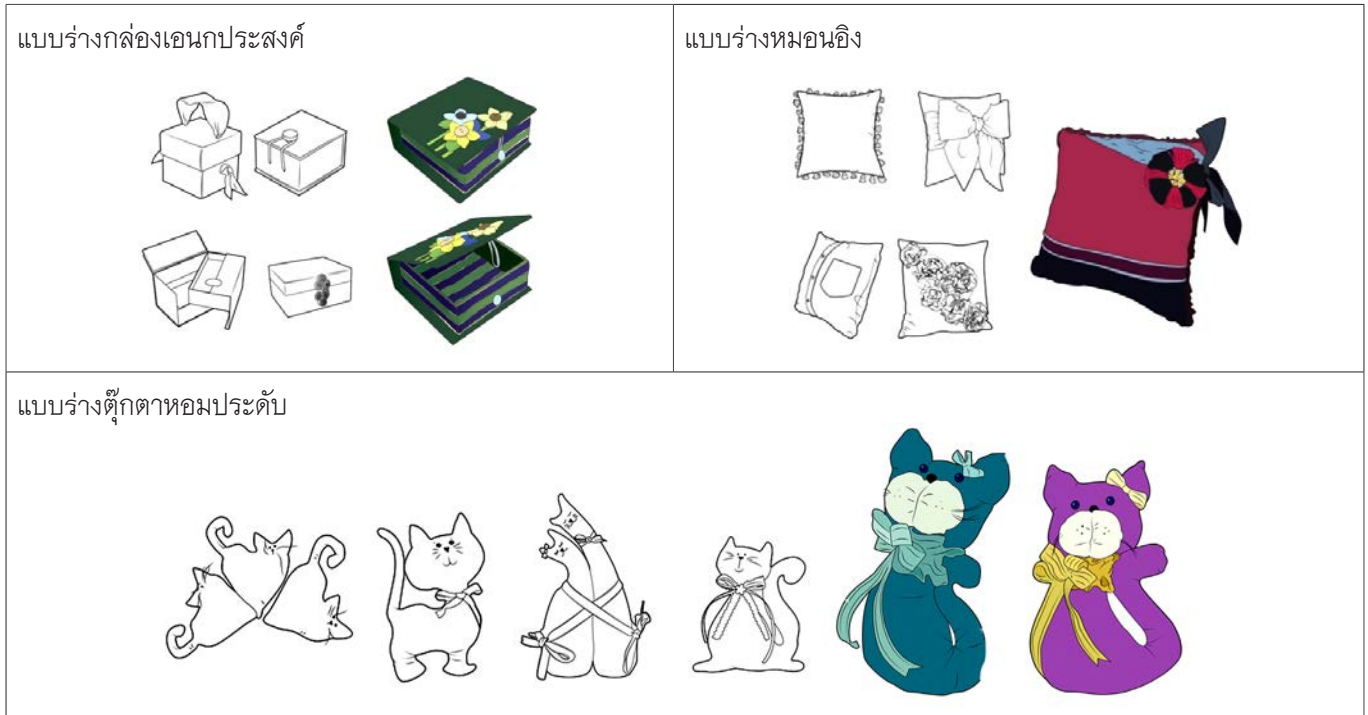
ของที่ระลึกสำหรับตกแต่งบ้าน จำนวน 3 ผลงาน (ตารางที่ 3) ดังนี้ กล้องเอนกประสงค์ หมอนอิง ตุ๊กตาหอมประดับ

ขั้นที่ 5 การสร้างแพทเทิร์นและผลิตต้นแบบบรรจุภัณฑ์และผลิตภัณฑ์ การสร้างต้นแบบจากกระดาษ เพื่อให้ชุมชนได้ศึกษาลักษณะของผลิตภัณฑ์ต่อสรีระและพฤติกรรมการใช้งานของผู้บริโภค เป็นการจตุวางแพทเทิร์นของรูปแบบ การวางลายบนผ้า การใช้สีเส้นให้งานดูมีคุณค่า ดูพรีเมียม ตามสัดส่วนการใช้งานและความงามที่เกิดจากความเหมาะสมของการสร้างสรรค์ต่อรูปแบบใหม่ของผลิตภัณฑ์ อีกทั้งมีการประเมินผลการออกแบบกับศักยภาพของกลุ่มตัดเย็บผ้าในการต่อยอดสำหรับการผลิตจริงเพื่อการจำหน่ายต่อไป ดังนั้น การออกแบบโครงสร้างบรรจุภัณฑ์ต้องเป็นรูปทรงที่มาตรฐานเป็นทรงเหลี่ยมที่ง่ายต่อการจัดวางซ้อนทับกัน ระบบการพิมพ์ที่ผลิตควรพิมพ์ได้หลายสี (ภาพสี่สี) เป็นระบบออฟเซตที่ต้องการความงาม คมชัด ในการออกแบบกราฟิกบรรจุภัณฑ์เป็นการนำอัตลักษณ์ผ้าทอไท-ยวน สระบุรี คือ ผ้าทอยกมุก มาใช้

ตารางที่ 2 การออกแบบผลิตภัณฑ์ร่วมสมัยจากผ้าทอพื้นเมืองไท-ยวน จังหวัดสระบุรี

<p>แบบร่างกระเป๋าถือสุภาพสตรี</p> 	<p>แบบร่างกระเป๋าเป้</p>
<p>แบบร่างกระเป๋าสะพาย</p> 	
<p>แบบร่างกระเป๋าเงิน (แบบพกพา)</p> 	<p>แบบร่างกระเป๋าใส่ของเอนกประสงค์และกระเป๋าใส่เศษสตางค์ (ใหญ่-เล็ก)</p>

ตารางที่ 3 การออกแบบผลิตภัณฑ์ของที่ระลึกสำหรับตกแต่งบ้านจากผ้าทอพื้นเมืองไท-ยวน จังหวัดสระบุรี

เป็นแนวคิดการออกแบบบรรจุภัณฑ์ทำให้เกิดความชัดเจนมากขึ้น (ภาพที่ 3) ส่วนการออกแบบผลิตภัณฑ์จะเน้นประโยชน์ใช้สอยตอบสนองความต้องการใช้งานที่หลากหลาย เหมาะสม และสวยงาม

ผลการประเมินศักยภาพการปฏิบัติงาน พบว่า การตัดเย็บ การวางแพทเทิร์นบนพื้นผิวของรูปแบบ สี ลวดลายของผ้าทอ แพทเทิร์นที่เป็นแบบพื้นฐานทางเรขาคณิตมีความแม่นยำในการตัดเย็บมากกว่าแพทเทิร์นที่มีความซับซ้อนและมีรูปแบบที่ต้องใช้การฝึกฝนมากขึ้น แต่การวางลายบนผ้า การวางคู่สีสามารถผสมผสานงานได้ดี มีการประยุกต์ใช้วัสดุเพื่อประกอบงานออกแบบได้ดี เช่น การถักฟู่ย้อม การใช้เส้นหนังแท้ หมุดโลหะ หมุดตอก ตาไก่ ชิบทอง-เงิน ด้ายเย็บหนัง ลูกบิดสี และผ้าแคนวาสสำหรับบุภายใน กระเป๋า กระบวนการผลิตการขึ้นโครงสร้างแบบจากมือ และใช้การเย็บจักรอุตสาหกรรม การตกแต่งแบบต่าง ๆ จึงทำให้งานดูแปลกใหม่ และสะอาดตา

การอบรมเชิงปฏิบัติการถ่ายทอดองค์ความรู้และเทคโนโลยีเป็นการส่งเสริมฝึกอบรมด้านทักษะการพัฒนาการผลิตผลิตภัณฑ์ร่วมสมัย เพื่อเป็นการผลิตและสร้างต้นแบบผลิตภัณฑ์ผ้าทอพื้นเมืองที่ตกเกรด หรือเป็นเศษเหลือทิ้งที่นำมาตัดเย็บใหม่เป็นถุงผ้าใช้ใส่สิ่งของต่าง ๆ แล้วสร้างลายแบบเวกเตอร์ของผ้าทอยกมุก และใช้เทคนิคการพิมพ์สกรีนลวดลายลงบนถุงผ้า ซึ่งชุมชนอาจประยุกต์ใช้การพิมพ์เป็นลายผ้ายกมุกบนผลิตภัณฑ์รูปแบบอื่น ๆ ได้ เช่น เสื้อยืด ผ้าเช็ดหน้า เป็นต้น และกิจกรรมฝึกอบรมคือ การสร้างผลิตภัณฑ์ของที่ระลึกสำหรับตกแต่งบ้านจากผ้าทอพื้นเมืองไท-ยวน จังหวัดสระบุรี คือ 1) กล่องเอนกประสงค์ สำหรับใช้เก็บสิ่งของประเภทต่าง ๆ อาทิ เครื่องประดับ เงินทอง สิ่งของ

จิปาละต่าง ๆ และ 2) ตุ๊กตาหอมประดับ เป็นตุ๊กตาที่ใช้ประดับตกแต่งห้องและวางตามมุมต่าง ๆ ที่เกิดกลิ่นอับและความชื้น ช่วยดูดกลิ่นและช่วยกระจายความหอมของพืชสมุนไพร ซึ่งการคัดเลือกการฝึกอบรมพิจารณาจากระยะเวลาการผลิตสินค้าที่ไม่ยาวนาน ไม่มีความซับซ้อน กระบวนการผลิตไม่ยุ่งยากสำหรับสมาชิกกลุ่มสตรีทอผ้า และต้นทุนการผลิต และการลงทุนที่ไม่สูงมาก และง่ายแก่การตัดสินใจของกลุ่มเป้าหมาย การฝึกอบรมเป็นการเพิ่มทักษะการตัด การวางแบบแพทเทิร์นด้วยเทคนิคการจัดวางผ้าแบบสลับสี สลับลายให้เกิดการผสมผสานของสี ลวดลายบนผืนผ้า ใช้ผ้าทอยกมุกและผ้าทอสีพื้นเรียบ ๆ แบบ 2-3 ตะกรอ เข้ามาร่วมด้วย และใช้วัสดุประกอบอื่น ๆ เช่น เส้นหนังแท้ หมุดตอก ตาไก่ หมุดโลหะ ชิบทอง-เงิน ด้ายเย็บหนัง ลูกบิดสี รีบบิ้น และผ้าแคนวาสสำหรับบุภายใน เพื่อให้งานเกิดมิติของผลงาน กระบวนการผลิตการขึ้นโครงสร้างแบบจากมือและใช้การเย็บจักรอุตสาหกรรม

ภาพที่ 3 ต้นแบบบรรจุภัณฑ์จากผ้าทอพื้นเมืองไท-ยวน สระบุรี

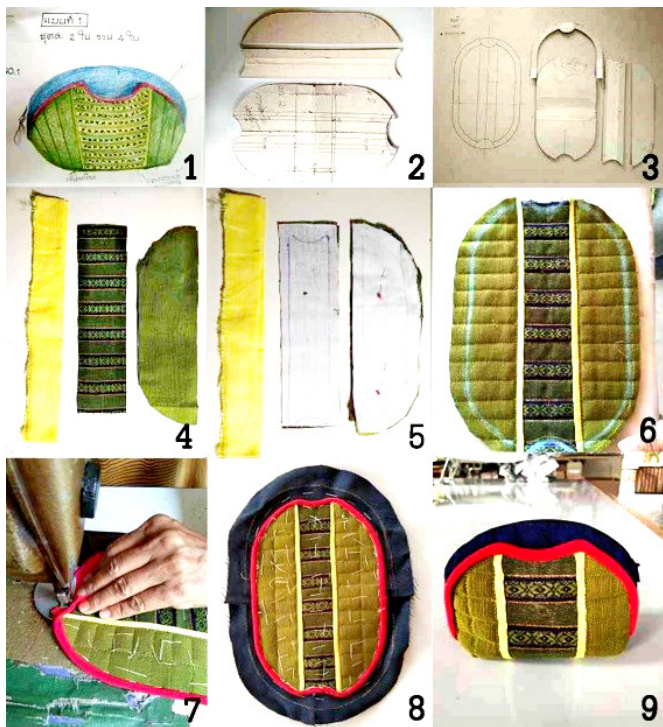
ช่วยให้เกิดความแข็งแรง คงทน มีการเย็บ การใช้การตกแต่งด้วยเทคนิคการประดิษฐ์จากงานฝีมือช่างชุมชนที่มีอัตลักษณ์ท้องถิ่น อาทิ การเย็บ ปักเดินเส้นลายกำปี่ กำแป้อ (ผีเสื้อ) (ภาพที่ 4 และ 5) และการถักและติดฟู่ยามลงบนผลิตภัณฑ์ ซึ่งเป็นการพัฒนาปรับเปลี่ยนวัสดุจากผืนผ้าทอให้กลายเป็นผลิตภัณฑ์รูปแบบใหม่ เกิดความงามที่แปลกตา สามารถใช้งานได้จริงในชีวิตประจำวัน การ

ภาพที่ 4 การเย็บปักเดินเส้นลายกำปี่ กำแป้อ (ผีเสื้อ) อัตลักษณ์ของชาวไท-ยวน สระบุรี

ทำงาน การเที่ยวพักผ่อนต่าง ๆ ได้ เป็นผลงานที่ใช้ได้หลากหลายโอกาส เป็นการอนุรักษ์สืบสานความเป็นอัตลักษณ์ทางวัฒนธรรมท้องถิ่นให้เกิดการจดจำในเรื่องราวของชุมชน

สำหรับการพัฒนาต้นแบบผลิตภัณฑ์จากผ้าทอพื้นเมืองไท-ยวน (ภาพที่ 6 และ 7) ได้แก่ 1) ชุดกระเป๋าสำหรับสุภาพสตรี และ 2) ผลิตภัณฑ์ของที่ระลึกสำหรับตกแต่งบ้าน จากการทดลองผลิตเป็นผลิตภัณฑ์ต้นแบบ เพื่อจำหน่ายในชุมชน พบว่า จากผ้าทอผืนละ 200-1,000 บาทขึ้นไป (ขึ้นอยู่กับลายผ้าและความยากง่ายในการทอ) สามารถตัดเย็บเป็นผลิตภัณฑ์กระเป๋าได้ 1-2 ใบ เมื่อนำมาพัฒนาและแปรรูปเป็นผลิตภัณฑ์กระเป๋าเงินแบบพกพาสำหรับสุภาพสตรี สามารถจำหน่ายได้ในราคา 1,500 บาทขึ้นไป กระเป๋าสะพายสำหรับสุภาพสตรี สามารถจำหน่ายได้ในราคา 800-2,000 บาทขึ้นไป ซึ่งขึ้นอยู่กับขนาด รูปแบบ ลวดลายที่นำมาใช้ในการออกแบบ เป็นการเพิ่มมูลค่าสินค้า คิดเป็นร้อยละ 50 ต่อกिताหอมประดับ ตัดเย็บได้ 3-4 ตัว มีการปรับเปลี่ยนเป็นตุ๊กตาหอมในรูปแบบแมวและปลา และทดลองจำหน่ายตัวละ 49 บาท เป็นการเพิ่มมูลค่าสินค้า คิดเป็นร้อยละ 40 ซึ่งสามารถขายได้ง่ายกว่าสินค้าอื่น เนื่องจากราคาไม่แพงมากนัก ง่ายต่อการตัดสินใจซื้อของกลุ่มเป้าหมาย แต่เนื่องจากปัจจุบันเกิดสถานการณ์แพร่ระบาดของโรคโควิด 19 ระลอกใหม่ในประเทศไทย ที่กระจายเป็นวงกว้างและรวดเร็ว ส่งผลกระทบกับเศรษฐกิจและสังคม ประชาชนขาดความมั่นคงด้านการงานและรายได้จึงขาดสภาพคล่องในการจับจ่ายและการซื้อสินค้าสิ้นเปลือง ทำให้ส่งผลกระทบต่อเริ่มต้นการทำการตลาดของผลิตภัณฑ์สินค้าชุมชน จากการชะลอการจับจ่ายของประชาชนทำให้อยอดจำหน่ายและรายได้ของชุมชนไม่ชัดเจน

ภาพที่ 5 กระบวนการสร้างต้นแบบกระเป๋าใส่เศษสตางค์

ขั้นที่ 6 การประเมินผลความพึงพอใจของผู้บริโภค จากการสอบถามความพึงพอใจต่อรูปแบบใหม่ของบรรจุภัณฑ์และผลิตภัณฑ์ผ้าทอพื้นเมืองไท-ยวน สระบุรี โดยนักวิชาการผู้เชี่ยวชาญด้านการออกแบบผลิตภัณฑ์ กลุ่มสตรีทอผ้าบ้านต้นตาล นักท่องเที่ยวและประชาชนในชุมชน เพื่อวิเคราะห์ความพึงพอใจของกลุ่มเป้าหมายต่อรูปแบบบรรจุภัณฑ์และผลิตภัณฑ์ เพื่อให้ทราบข้อดี-ข้อด้อย เพื่อนำกลับไปพัฒนาแก้ไข ก่อนนำไปต่อยอดเพื่อผลิตจริงและวางจำหน่ายในเชิงพาณิชย์ต่อไป

กลุ่มเป้าหมาย ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง ช่วงอายุระหว่าง 35-45 ปี เป็นวัยทำงาน ที่มีความสนใจและมีกำลังซื้อสินค้า ต้องการความแปลกใหม่และความหลากหลายของรูปแบบต่อการใช้งาน แบ่งผลการประเมิน ดังนี้ 1) ความพึงพอใจต่อรูปแบบบรรจุภัณฑ์ด้านการรับรู้ ทั้งด้านการออกแบบโครงสร้างบรรจุภัณฑ์และการออกแบบกราฟิกบรรจุภัณฑ์ มีความพึงพอใจอยู่ที่ระดับมาก การสื่อถึงอัตลักษณ์ผ้าทอไท-ยวน จังหวัดสระบุรี จากลายเวกเตอร์ที่ปรากฏบนผ้าทอขมุกทำให้รับรู้ถึงผลิตภัณฑ์ด้านในและการแสดงเรื่องราววิถีชีวิตชาวไท-ยวน จังหวัดสระบุรี บนบรรจุภัณฑ์ทำให้

ภาพที่ 6 ต้นแบบผลิตภัณฑ์ชุดกระเป๋าสำหรับสุภาพสตรี

ภาพที่ 7 ต้นแบบผลิตภัณฑ์ของที่ระลึกสำหรับตกแต่งบ้าน

ทราบถึงที่มาของเรื่องราวทางวัฒนธรรมแก่กลุ่มเป้าหมาย ถือเป็นการเผยแพร่และประชาสัมพันธ์แก่สาธารณะชนต่อไป 2) ความพึงพอใจต่อรูปแบบผลิตภัณฑ์ด้านการรับรู้ในการออกแบบผลิตภัณฑ์จากทุนทางวัฒนธรรม มีความพึงพอใจอยู่ที่ระดับมากที่สุด โดยงานผลิตภัณฑ์ภาพรวม สามารถบ่งบอกอัตลักษณ์ชาวไทย-ยวน จังหวัดสระบุรี ได้จากการใช้รูปแบบ สี ลวดลายหลักของผ้าทอยกมุกและการตกแต่งร่วมบนผลิตภัณฑ์แบบดั้งเดิมพื้นถิ่น มีการประยุกต์แนวคิดสมัยใหม่ การใช้วัสดุและกระบวนการผลิตที่มีการประยุกต์ใช้เพิ่มเติมทำให้เกิดการผสมผสานคุณค่าทางวัฒนธรรมเดิกับนวัตกรรมเทคโนโลยีปัจจุบัน ทำให้ทราบว่าการมุ่งเป้าหมายเกิดความสนใจและพึงพอใจผลิตภัณฑ์ผ้าทอพื้นเมืองรูปแบบใหม่ แต่การเรียนรู้มีความซับซ้อนในการทำแพทเทิร์นของกระเป๋าต่าง ๆ มากกว่าการทำผลิตภัณฑ์ของที่ระลึกสำหรับตกแต่งบ้าน จึงต้องส่งเสริมทักษะการตัดเย็บให้มีความชำนาญมากขึ้น อาจมีการจัดตั้งกลุ่มอาชีพสำหรับเรียนรู้การตัดเย็บที่มี แบ่งการทำงานเป็นส่วน ๆ อาทิ ส่วนการทอผ้า (การทำวัตถุดิบการผลิต) ส่วนการตัดเย็บ-การวางแพทเทิร์น การตลาดเพื่อการจำหน่าย เพื่อลด

ปัญหาช่วงวัย และสุขภาพของสมาชิกกลุ่มทอผ้าที่ส่วนใหญ่จะมีอายุค่อนข้างมาก เพื่อให้เกิดความคล่องตัวในการดำเนินงานมากยิ่งขึ้น

ความรู้หรือความเชี่ยวชาญที่ใช้

การมีส่วนร่วมของชุมชน (Community engagement)
กระบวนการและผลลัพธ์จากการทำงานร่วมกันที่ประชากรทุกคนสามารถมีส่วนร่วมในกระบวนการคิดและตัดสินใจในเรื่องต่าง ๆ ที่จะส่งผลกระทบต่อชีวิตของตนได้ การมีส่วนร่วมในชุมชนเป็นการพัฒนาที่ทำให้ความสัมพันธ์ในการทำงานระหว่างองค์กรรัฐบาลกับกลุ่มชุมชนและพลเมืองมีความยั่งยืน ช่วยให้ทุกฝ่ายเข้าใจและระบุความต้องการที่จำเป็นของแต่ละชุมชนได้ การสร้างการมีส่วนร่วมในชุมชนที่ดั้นดั้นสามารถทำได้หลายวิธี ได้แก่ การมีความรับผิดชอบ การสนับสนุนให้ข้อมูลข่าวสาร การประชุมปรึกษาหารือในชุมชนและการเข้าไปมีส่วนร่วมในชุมชน ดังนั้นการมีส่วนร่วมทุกประเภทควรได้รับการพิจารณาร่วมกัน เนื่องจาก

แต่ละประเภทต่างมีบทบาทที่สำคัญ ช่วยสนับสนุนและส่งเสริมกัน และกัน (Kasetsart University, 2019) ที่สำคัญชุมชนต้องเข้ามามีส่วนร่วมในการผลิตเป็นหลัก มีการพัฒนาผลิตภัณฑ์ให้มีเอกลักษณ์ ด้วยวัสดุในท้องถิ่น ด้วยวิธีการผลิตแบบท้องถิ่นที่นำมาประยุกต์ร่วมกับแนวทางการหัตถอุตสาหกรรม ทำให้ผลจากการมีส่วนร่วมของชุมชนนำมาซึ่งการมีรายได้ ทั้งจากการจำหน่ายสินค้าและจากการให้การสนับสนุนของภาครัฐบาล (Jenjai, 2020) ตามความต้องการของตลาดที่ต้องการความแปลกใหม่ มีความหลากหลายในการใช้งาน เป็นการมุ่งเน้นการเพิ่มมูลค่าของสินค้าบนรากฐานของวัฒนธรรมแบบดั้งเดิมที่เป็นอัตลักษณ์ท้องถิ่นของชาวไท-ยวน จังหวัดสระบุรี รวมทั้งตอบสนองด้านวัสดุ ที่เป็นผ้าทอพื้นเมืองของผู้ประกอบการท้องถิ่นในการนำไปใช้งานและสร้างความพึงพอใจให้แก่ผู้บริโภคต่อรูปแบบลักษณะของบรรจุภัณฑ์และผลิตภัณฑ์ชุมชน ซึ่งเป็นการนำกิจกรรมต่าง ๆ มาใช้ให้เกิดประโยชน์ ทั้งด้านวัตถุและจิตใจ โดยอยู่บนพื้นฐานของความเท่าเทียมกันของบุคคลในสังคม

อัตลักษณ์ (Identity)

กระบวนการสร้างอัตลักษณ์มี 3 ขั้นตอน ได้แก่ 1) การหาอัตลักษณ์ของสิ่งที่เป็จุดหลักและจุดร่วมของสิ่งของนั้น ๆ 2) การเผยแพร่ให้เป็นที่รู้จักเกิดการจดจำในเรื่องราวของพื้นที่ 3) การยอมรับอัตลักษณ์ของผ้าทอพื้นเมือง เป็นการนำเรื่องและการใช้สัญลักษณ์ที่แสดงออกซึ่งความสัมพันธ์ต่าง ๆ ผ่านระบบสัญลักษณ์ที่หลากหลาย เป็นคุณลักษณะเฉพาะถิ่นเฉพาะตัวที่บ่งชี้ลักษณะเฉพาะของตัวบุคคล สังคม หรือชุมชนนั้น ๆ (Pliwjantuk, 2019) ในการหาความแตกต่างที่แสดงออกเฉพาะถิ่นเฉพาะตัวบนผ้าทอพื้นเมืองไท-ยวน จังหวัดสระบุรี อันเกิดจากรูปแบบ ลวดลาย สีลัน วัสดุ กระบวนการผลิต และคติความเชื่อในการสร้างสรรค์งานออกแบบบรรจุภัณฑ์และผลิตภัณฑ์ของชุมชน จึงควรแสดงให้เห็นถึงการออกแบบและการผลิตที่มีการผสมผสานระหว่างสังคม วัฒนธรรม ธรรมเนียมประเพณีแบบดั้งเดิมและร่วมสมัยเข้าด้วยกัน มีการประดิษฐ์ สร้างงานจากวัสดุ รูปแบบและกระบวนการผลิตที่มีความแตกต่าง คำนึงถึงที่มาของผลิตภัณฑ์อันแสดงถึงอัตลักษณ์ท้องถิ่น การต่อยอดจากภูมิปัญญาเดิมที่มีอยู่และสิ่งใหม่ที่ได้มา เช่น การใช้ลวดลายจากผ้าทอหยาบ และการเย็บปักเดินเส้นลาย กำปี้ กำแป้อ (ผีเสื้อ) และพู่ยาม ที่เป็นการนำอัตลักษณ์หลักของผ้าทอพื้นเมืองและอัตลักษณ์ร่วมที่เป็นการประดิษฐ์ตกแต่งเพิ่มเติมลงไปจนเกิดเป็นอัตลักษณ์ชาติพันธุ์ไท-ยวน จังหวัดสระบุรี

การออกแบบผลิตภัณฑ์ที่เน้นเอกลักษณ์และคุณค่าจากทุนทางวัฒนธรรม ระบบสังคมและวัฒนธรรม

การออกแบบผลิตภัณฑ์ที่มีความสัมพันธ์อย่างใกล้ชิดกับผู้บริโภค และระบบสังคม และมีอิทธิพลต่อการแสดงออกของผู้บริโภคแต่ละคน โดยปกติผู้บริโภคย่อมแสดงพฤติกรรมตามที

สังคมต้องการ เพื่อให้ตนเองอยู่ในสังคมนั้นได้ ดังนั้นก่อนการออกแบบใด ๆ นักออกแบบจะต้องพิจารณาระบบสังคมของกลุ่มเป้าหมาย และผู้บริโภคว่ามีพฤติกรรมอย่างไร มีหลักการปฏิบัติที่สืบทอดตามขนบธรรมเนียมประเพณีอย่างไร เพื่อทำการวิเคราะห์และสรุปประเด็น เพื่อนำไปใช้ต่อยอด สร้างสรรค์เป็นผลงานที่เหมาะสม สวยงาม หากความแตกต่างเกิดจากวัฒนธรรมของแต่ละท้องถิ่น ชุมชน การตั้งจุดเด่นทางวัฒนธรรมของท้องถิ่นมาใช้ในการออกแบบ ก็จะทำให้เกิดเป็นเอกลักษณ์และนำสู่อัตลักษณ์ของพื้นที่ท้องถิ่นนั้น เป็นการเพิ่มคุณค่าทางวัฒนธรรม เรื่องราว และความหมาย ทำให้ผู้บริโภคเกิดการจดจำและความรู้สึกที่มีต่อสินค้าแตกต่างกันออกไป เช่น ผลิตภัณฑ์จากอเมริกาให้ความรู้สึกทันสมัย ก้าวล้ำทางเทคโนโลยี ผลิตภัณฑ์จากญี่ปุ่นให้ความรู้สึกสมบูรณ์แบบ มีเรื่องราวมีรายละเอียด เป็นต้น ซึ่งตัวอย่างเหล่านี้เป็นแนวทางที่ดีสำหรับการพัฒนาผลิตภัณฑ์จากไทยให้เป็นที่ยอมรับ แต่การพัฒนาผลิตภัณฑ์ให้เป็นสากลยังไม่เพียงพอสำหรับผู้บริโภคในการจดจำสินค้า จึงใช้การสอดแทรกวัฒนธรรมไทย เพื่อให้เกิดการสร้างเอกลักษณ์ในงานออกแบบให้น่าสนใจ แต่อาจใช้โครงสร้างงานหัตถกรรมและเทคโนโลยีทางอุตสาหกรรมเข้ามาช่วยเปลี่ยนแปลงให้เกิดความแปลกใหม่ด้านการใช้งาน ปัจจุบันการแลกเปลี่ยนทางวัฒนธรรมเกิดขึ้นอย่างต่อเนื่องและได้รับการยอมรับมากขึ้น จนเกิดแนวทางการออกแบบที่เรียกว่า การไขว้ข้ามวัฒนธรรม ซึ่งได้รับอิทธิพลจากการดำเนินชีวิตของคนหลายกลุ่ม จนเกิดเป็นรูปแบบใหม่ที่แปลกตาแต่สามารถกลมกลืนกันได้ ขั้นตอนนี้จะได้ความแปลกใหม่แตกต่างจากวัฒนธรรมเดิมที่ถือปฏิบัติมา (Kusalanon et al., 2021)

ดังนั้นกระบวนการพัฒนาผลิตภัณฑ์ จึงต้องมีแนวความคิดที่หลากหลายที่ต้องนำมาพิจารณาร่วมกัน ได้แก่ การออกแบบผลิตภัณฑ์ที่เน้นเอกลักษณ์และคุณค่าจากทุนทางวัฒนธรรม มีคุณค่าทางประโยชน์การใช้สอย เพื่อสนองความต้องการหน้าที่การใช้งานนั้นให้ได้ครบถ้วนและเหมาะสม การออกแบบผลิตภัณฑ์ควรเน้นคุณค่าทางความงาม ทั้งรูปแบบ สีลัน ลวดลายการออกแบบผลิตภัณฑ์ ที่เน้นถึงคุณค่าทางวัสดุ มีการใช้วัสดุและกระบวนการผลิตของผลิตภัณฑ์ที่เกิดงานในชุมชน มีการนำองค์ความรู้ด้านปรัชญาและสัจธรรมมาใช้ โดยรูปแบบของผลิตภัณฑ์มักจะเป็นไปตามการเปลี่ยนแปลงของสังคมและความเจริญก้าวหน้าด้านเทคโนโลยี การออกแบบสิ่งต่าง ๆ จึงเป็นสิ่งที่จะช่วยในการตัดสินใจเลือกซื้อให้แก่กลุ่มเป้าหมาย

การออกแบบผลิตภัณฑ์ร่วมสมัยจากภูมิปัญญา

การนำเสนอเรื่องราวที่น่าสนใจและสัญลักษณ์รูปทรงที่โดดเด่น ถือเป็นทุนทางวัฒนธรรมที่สามารถใช้สร้างสรรค์งานออกแบบได้ ดังนั้นการศึกษาและเรียนรู้จากภูมิปัญญาเดิมกับบรรพบุรุษ เพื่อให้งานออกแบบที่เกิดขึ้นใหม่ มีเรื่องราว ความหมาย ความลุ่มลึกและมีคุณค่ามากยิ่งขึ้น และหากใช้การออกแบบเป็น

เครื่องมือสร้างองค์ความรู้และต่อยอดสู่การสร้างสรรคในแนวทางต่าง ๆ จะสามารถออกแบบต่อยอดผลิตภัณฑ์และออกแบบสร้างสรรค์สิ่งอื่น ๆ ได้ ผ่านกระบวนการออกแบบและพัฒนาผลิตภัณฑ์จากภูมิปัญญาท้องถิ่น (Wanichakorn, 2016) ดังนี้

1) **การสร้างแรงบันดาลใจจากภูมิปัญญาท้องถิ่น (Inspiration & appreciation)** ซึ่งเป็นการศึกษาคุณค่าเชิงรูปธรรม ได้แก่ เส้นสาย ลวดลาย รูปแบบลักษณะ รูปทรง สี สัน ตลอดจนลักษณะพื้นผิวและวัสดุและคุณค่าเชิงนามธรรมของผลิตภัณฑ์นั้น ได้แก่ ความซาบซึ้งในเนื้อหา เรื่องราว คุณค่าและความหมาย จิตวิญญาณที่แอบแฝงอยู่ในภูมิปัญญา ปรัชญาแนวคิด การแก้ปัญหาเชิงความคิดและเชิงช่าง เป็นต้น

2) **การร่างภาพ (Study & sketch)** เพื่อศึกษารูปแบบสัญลักษณ์ของรูปทรงจากมุมมองต่าง ๆ ซึ่งขั้นตอนนี้มุ่งเน้นการศึกษารูปธรรมของผลิตภัณฑ์จากภูมิปัญญา แนวคิดและรูปแบบที่หลากหลาย เพื่อให้งานที่ดีที่สุด

3) **การตัดทอนรายละเอียด ลักษณะพื้นผิว ลวดลายของรูปทรง ให้เข้าสู่โครงสร้างรูปทรงที่มีความเรียบง่าย ไม่ซับซ้อน (Simplicity form)** โดยใช้โครงสร้างเรขาคณิต (Geometry form) เป็นพื้นฐาน ก่อนจะใช้รูปทรงอิสระ (Free form) ในรูปแบบอื่น ๆ เพื่อสร้างความโดดเด่นของงานให้มากขึ้น

4) **การจัดการรูปทรงองค์ประกอบต่าง ๆ (Element design and principles)** โดยถอดองค์ประกอบต่าง ๆ จากรูปทรงเป็นจุด เส้น ระนาบ รูปทรงใหม่ เป็นลวดลายหรือเป็นลักษณะพื้นผิวที่เรียบเสมือนการเรียบเรียงองค์ประกอบใหม่ ปรับสัดส่วนใหม่ ประกอบเป็นรูปแบบลักษณะ รูปทรงใหม่ ให้เกิดความรู้สึกใหม่ บรรยากาศใหม่ เพื่อสร้างความแตกต่างจากเดิม สู่งานใหม่ที่ดีกว่า

5) **การออกแบบ** เป็นการประสานพฤติกรรมและประโยชน์ใช้สอยในรูปแบบใหม่ เป็นขั้นตอนที่เน้นการวิเคราะห์ ในขั้นตอนนี้อาจจำเป็นต้องพิจารณาความสอดคล้องของรูปทรงกับการใช้สอย

6) **การผลิตต้นแบบ (Prototype)** เป็นกระบวนการผลิตต้นแบบ เพื่อใช้ตรวจสอบและประเมินผลลัพธ์ของการออกแบบด้านต่าง ๆ (Wanichakorn, 2016)

ดังนั้นการออกแบบบรรจุภัณฑ์และพัฒนาผลิตภัณฑ์ร่วมสมัยจากทุนทางวัฒนธรรม จึงใช้แนวคิดหรือแรงบันดาลใจจากวิถีชีวิต ที่มาของชาติพันธุ์ไท-ยวน จังหวัดสระบุรี ภูมิปัญญาท้องถิ่นของผ้าทอพื้นเมือง รวมทั้งกระบวนการออกแบบและพัฒนาผลิตภัณฑ์ที่ผสมผสานอัตลักษณ์หลักของรูปแบบ สี สัน ลวดลายบนผ้าทอ และอัตลักษณ์ร่วมจากการประดิษฐ์และสิ่งตกแต่งต่าง ๆ ในท้องถิ่น มีจุดขายที่ค้ำประกันถึงประโยชน์ใช้สอยและความงามเหมาะสมและตรงความต้องการของกลุ่มเป้าหมาย สามารถดูแลรักษาได้ง่าย มีความสวยงามและสื่อถึงวัฒนธรรม ขนบธรรมเนียม ประเพณีและวิถีชีวิตท้องถิ่นชุมชนได้

สถานการณ์ใหม่ ที่เปลี่ยนแปลงไปจากเดิม

การนำอัตลักษณ์ของกลุ่มชาติพันธุ์ไท-ยวน จังหวัดสระบุรี ด้านศิลปหัตถกรรมที่ปรากฏบนผ้าทอพื้นเมืองไท-ยวน จังหวัดสระบุรี ที่แสดงถึงวิถีชีวิต วัฒนธรรม ประเพณีของบริบทพื้นที่ท้องถิ่น มาเป็นแนวคิดในการออกแบบ ผ่านผลงานการออกแบบบรรจุภัณฑ์และผลิตภัณฑ์ต่าง ๆ ด้วยรูปแบบที่หลากหลาย มีความร่วมสมัยเข้ากับยุคสมัยปัจจุบัน โดยสร้างขึ้นเพื่อตอบสนองความต้องการต่อประโยชน์การใช้งานและความงามจากรูปแบบ สี สัน ลวดลายบนผ้าทอพื้นเมืองไท-ยวน จังหวัดสระบุรี วิถีชีวิตที่แตกต่างกันตามสภาพแวดล้อม เกิดการสืบทอด การอนุรักษ์และการดำรงไว้ของวัฒนธรรม ประเพณีดั้งเดิม

การจัดกิจกรรมการถ่ายทอดองค์ความรู้และถ่ายทอดเทคโนโลยีด้านการออกแบบและพัฒนาผลิตภัณฑ์จากผ้าทอพื้นเมืองไท-ยวนให้แก่หน่วยงาน โรงเรียน ประชาชน และผู้ที่สนใจภายในพื้นที่ตำบลต้นตาล อำเภอเสนาใต้ จังหวัดสระบุรี โรงเรียนวัดต้นตาล (ต้นตาลประชาสงเคราะห์) อำเภอเสนาใต้ จังหวัดสระบุรี โดยมีกลุ่มนักเรียนมาเข้าร่วมเรียนรู้และส่งเสริมเป็นกิจกรรมให้นักเรียนเห็นถึงคุณค่าในผ้าทอพื้นเมืองไท-ยวน สระบุรี บริบทพื้นที่ที่อยู่อาศัยตนเอง อีกทั้งยังมีผู้ประกอบการ ประชาชนในพื้นที่และผู้ที่เกี่ยวข้องผลงานเข้าร่วมฝึกอบรมและนำความรู้ ทักษะการปฏิบัติงานไปพัฒนาปรับปรุงรูปแบบผลิตภัณฑ์ และต่อยอดสู่การผลิตงานเพื่อจำหน่ายเป็นสินค้าของที่ระลึกทางวัฒนธรรม ซึ่งพบว่า มีผู้สนใจเข้าร่วมกิจกรรมการฝึกอบรมจำนวนไม่น้อย มีผู้สนใจสอบถามข้อมูลการวิจัยเพิ่มขึ้นและนำผลการปฏิบัติงานฝึกอบรมไปทดลองปฏิบัติ มีการต่อยอด ประยุกต์ผลงานการผลิตชิ้นงานให้มีรูปแบบที่หลากหลายเพิ่มขึ้น เช่น กล้องใส่ของเอนกประสงค์ ตุ๊กตาหอมและตุ๊กตาการบูร สำหรับใช้ประดับตกแต่งและใช้งานภายในบ้านได้ เนื่องจากมีต้นทุนการผลิตไม่สูงมากนัก ขั้นตอนไม่ยุ่งยากซับซ้อน และมีช่องทางในการผลิตจริงและการจำหน่ายเชิงพาณิชย์ได้

ต้นแบบของบรรจุภัณฑ์ผ้าทอพื้นเมืองและผลิตภัณฑ์ประเภทต่าง ๆ ทั้งชุดกระเป๋าถือสตรีและผลิตภัณฑ์ของที่ระลึกสำหรับตกแต่งบ้าน ที่เกิดจากการถอดอัตลักษณ์ด้วยกระบวนการทางสัญลักษณ์วิทยา (สัญลักษณ์) มีรูปแบบลักษณะที่สามารถสื่อถึงอัตลักษณ์ทางวัฒนธรรมของชาติพันธุ์ไท-ยวน จังหวัดสระบุรีได้ตามแนวคิดทางศิลปะและการออกแบบร่วมสมัย ที่ผ่านหลักการคิด การเลือกใช้วัสดุและกระบวนการผลิตตามมาตรฐาน ผ่านการศึกษาและการประเมินผลความพึงพอใจของกลุ่มเป้าหมายที่พร้อมจะต่อยอดการผลิตและใช้งานได้จริง ช่วยส่งเสริมการค้าขายและสร้างมูลค่าสินค้าในเชิงพาณิชย์แก่ท้องถิ่นชุมชนภายในจังหวัดสระบุรี

การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ พัฒนาทักษะฝีมือแรงงานภายในชุมชน สำหรับการผลิตสินค้าการออกแบบบรรจุภัณฑ์และ

ผลิตภัณฑ์ร่วมสมัยให้เกิดแก่ชุมชน สามารถนำไปใช้เป็นแพทเทิร์นในการผลิตและสร้างต้นแบบการพัฒนาผลิตภัณฑ์จากผ้าทอพื้นเมืองไท-ยวน จังหวัดสระบุรี ในการสร้างรายได้ในชุมชนและสามารถประยุกต์ใช้ในกลุ่มชาติพันธุ์ไท-ยวนของจังหวัดอื่น ๆ ได้ เช่น จังหวัดนครราชสีมา จังหวัดราชบุรี เป็นต้น

ผลกระทบและความยั่งยืน ของการเปลี่ยนแปลง

ผลประโยชน์และสิ่งทีกลุ่มเป้าหมายได้รับจากการถ่ายทอดในแต่ละกระบวนการทำให้เกิดความรู้ ความเข้าใจสามารถนำไปประยุกต์ใช้ได้ ซึ่งบรรพบุรุษและผลิตภัณฑ์มีรูปแบบหลากหลาย ร่วมสมัย เหมาะสมกับช่วงวัยตรงตามความต้องการของกลุ่มเป้าหมายสำหรับใช้งาน

ผลกระทบทางสังคมและวัฒนธรรม กลุ่มสตรีทอผ้าบ้านต้นตาล จังหวัดสระบุรี โรงเรียนวัดต้นตาล (ต้นตาลประชาศษญ์) จังหวัดสระบุรี ประชาชนในพื้นที่ นักท่องเที่ยว และผู้ที่สนใจได้รับความรู้และแนวทางปฏิบัติจากการถ่ายทอดองค์ความรู้และถ่ายทอดเทคโนโลยีด้านการออกแบบและพัฒนาผลิตภัณฑ์จากผ้าทอพื้นเมืองไท-ยวน จังหวัดสระบุรี ในรูปแบบใหม่และยังขยายโอกาสให้ประชาชนในพื้นที่และบุคคลทั่วไปที่สนใจได้เรียนรู้สามารถนำไปต่อยอดในการสร้างงาน สร้างรายได้ให้แก่ตนเองได้อีกทั้งยังช่วยเปลี่ยนความคิด ทศนคติของผู้ผลิตท้องถิ่นที่คุ้นเคยกับรูปแบบลักษณะของผ้าทอพื้นเมืองแบบเดิม ที่เป็นเพียงการตัดเย็บเป็นเครื่องแต่งกายเพื่อสวมใส่ให้มีทางเลือกในการแต่งกายที่เปิดกว้าง มีความร่วมสมัย รูปแบบหลากหลาย สามารถสวมใส่ในชีวิตประจำวัน ในการทำกิจกรรมต่าง ๆ และเป็นของที่ระลึกสำหรับซื้อเป็นของฝากแก่เพื่อนฝูงญาติมิตรได้ ผ่านอัตลักษณ์ของสินค้าในบริบทวัฒนธรรมท้องถิ่น เป็นการประดิษฐ์ คิดสร้างสรรค์ผลงานให้เกิดการอนุรักษ์ สืบสานต่อโดยคนรุ่นหลัง

ผลกระทบเชิงเศรษฐกิจและการผลิตเพื่อจำหน่ายเป็นสินค้าที่ระลึกจากการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม โดยพื้นที่และสถานที่ที่ใช้จัดกิจกรรมการถ่ายทอดองค์ความรู้และถ่ายทอดเทคโนโลยีด้านการออกแบบและพัฒนาผลิตภัณฑ์ คือ ตลาดน้ำโบราณบ้านต้นตาล จังหวัดสระบุรี เป็นตลาดประชารัฐ เป็นตลาดทางวัฒนธรรมและเป็นบริบทพื้นที่ของสถานที่ท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมของชาติพันธุ์ไท-ยวน จังหวัดสระบุรี ที่มีทั้งอาหารการกินและข้าวของเครื่องใช้ต่าง ๆ ที่นำมาจำหน่ายจากท้องถิ่นชุมชน ดังนั้นสินค้าที่เป็นผลิตภัณฑ์ชุมชนเดิม เช่น เสื้อผ้าเครื่องแต่งกายแบบพื้นเมืองภาคเหนือ ผ้าทอพื้นเมืองไท-ยวน จังหวัดสระบุรีเองจึงมีความหลากหลายของรูปแบบสินค้ามากขึ้น ทำให้เกิดการขยายผลและเข้าถึงกลุ่มเป้าหมายที่สนใจในผลงานวัฒนธรรมท้องถิ่นมากขึ้น การออกแบบและพัฒนาผลงานผลิตภัณฑ์ให้ดูร่วมสมัย ช่วยทำให้งาน

งานดูแปลกใหม่ น่าสนใจ และเป็นการเพิ่มมูลค่าให้แก่สินค้า เช่น ผ้าทอพื้นเมือง ผืนละ 200-1,000 บาทขึ้นไป เมื่อนำมาพัฒนาและแปรรูปเป็นกระเป๋าเงินแบบพกพาสำหรับสุภาพสตรี สามารถจำหน่ายได้ในราคา 1,500 บาทขึ้นไป ส่วนกระเป๋าสะพายสำหรับสุภาพสตรี สามารถจำหน่ายได้ในราคา 800-2,000 บาทขึ้นไป เป็นต้น การทำรูปแบบ ลวดลายที่เป็นอัตลักษณ์ชาวไท-ยวน จังหวัดสระบุรี มาใช้ในการออกแบบ ช่วยให้เกิดการตัดสินใจซื้อของกลุ่มเป้าหมายได้ง่ายและเร็วมากขึ้น

ผลกระทบด้านแนวความคิดสร้างสรรค์ กลุ่มสตรีทอผ้าบ้านต้นตาล จังหวัดสระบุรี มีความรู้ ทักษะความเชี่ยวชาญและชำนาญงานในการทอผ้า แต่ด้วยวัยที่สูงอายุของกลุ่มทอผ้าและผู้ผลิตงานผ้าทอพื้นเมือง จึงใช้แนวทางดั้งเดิมของท้องถิ่น กระบวนการคิดสร้างสรรค์ทำให้เกิดการเปลี่ยนมุมมองและแลกเปลี่ยนแนวความคิดร่วมกันของคนในยุคอดีตกับคนยุคสมัยปัจจุบันในการสร้างผลิตภัณฑ์ท้องถิ่นให้กว้างขึ้น มีการผสมผสานแนวคิด การใช้วัสดุใหม่ ๆ เข้ามาใช้ในการสร้างสรรค์งาน ซึ่งทำให้เกิดการพัฒนาผลิตภัณฑ์ให้ดีขึ้น อีกทั้งเป็นการประยุกต์และต่อยอดให้กับผ้าทอพื้นเมืองในการผลิตจริงและจำหน่ายในเชิงพาณิชย์ให้แก่ชุมชนและจังหวัดสระบุรีต่อไป

ผลกระทบที่ทำให้เกิดความยั่งยืนและการต่อยอดผลงานในอนาคต การนำองค์ความรู้และเทคโนโลยีการออกแบบมาใช้กับชุมชนต้องมีความเข้าใจในปัญหาและความต้องการที่แท้จริงของชุมชนและกลุ่มเป้าหมาย พบว่า ในการพัฒนาต่อยอดผลิตภัณฑ์นั้น ต้องมีกลุ่มงานด้านอื่น ๆ เข้ามาช่วยพัฒนา ได้แก่ ด้านการแปรรูปหรือการตัดเย็บผ้าเข้ามารับช่วงต่อในการประกอบโครงสร้างผลิตภัณฑ์ การผลิตชิ้นงานในลักษณะรูปแบบอื่น ๆ เนื่องจากช่วงวัยอายุและสุขภาพที่ส่งผลกับสายตาและร่างกาย และด้านการตลาดสำหรับจำหน่ายสินค้าทางออนไลน์ โดยอาจมีหน่วยงานภาครัฐเข้ามาช่วยเหลือสนับสนุนทำให้กลุ่มทอผ้าฯ มีแนวทางและกระบวนการคิดอย่างเป็นระบบ มีกำลังกาย กำลังใจ ตั้งใจผลิตสินค้าเพิ่มมากขึ้น มีคุณภาพ เหมาะสม และสวยงาม ในการเพิ่มมูลค่าสินค้าให้ตรงความต้องการของกลุ่มเป้าหมายภายใต้ศักยภาพที่มีอยู่เดิมสู่การประยุกต์ต่อยอด เป็นการเปลี่ยนแปลงทางความรู้ การปฏิบัติและภูมิปัญญาของคนรุ่นใหม่ ส่งผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงจาก “คุณค่า” สู่ “มูลค่า” ในมิติความเป็นวัฒนธรรมในระดับจังหวัดและประเทศ

กิตติกรรมประกาศ

งานวิจัยนี้ได้รับทุนสนับสนุน ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2563 จากมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร ภายใต้แผนงานยุทธศาสตร์ การวิจัยและพัฒนานวัตกรรมของสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมวิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม (สกสว.) สัญญาทุนเลขที่ 63033

References

- Hornmano, P. (2015). The purchasing behavior on products of customers generation B, generation X and generation Y in modern retailers of Nakhon Ratchasima province. *Journal of Business Administration*, 4(1), 54–75. (in Thai).
- Jenjai, N. (2020). Upgrading Kai-weaved textiles for cultural products of the Mae Loi Luang community, Chiang Rai province. *Area Based Development Research Journal*, 12(2), 144–155. (in Thai).
- Kasetsart University. (2019). T1 community engagement. Retrieved January 12, 2021, from: <http://www.ku.ac.th>. (in Thai).
- Kusalanon, R., Sukkoy, C., & Kaewtatip, A. (2021). Design and development of local woven fabrics to promote local identity and add value to cultural products in Chiang Saen community, Chiang Rai province. *Area Based Development Research Journal*, 13(1), 16–30. (in Thai).
- Parmotmuang, M., Sukontachart, T., & Wongsuwan, S. (2017). *Study, Thaiyoun cultural identity of Thailand for package design, local food, Street culture of Sao Hai district, Saraburi*. (Research report). Bangkok: Rajamangala University of Technology Phra Nakhon. (in Thai).
- Pliwjantuk, P. (2019). *The study of Tai-Yuan's identity at Amphor Sikhio into tourism support media design*. (Master's thesis). Faculty of Fine Arts and Design Arts, Silpakorn University. (in Thai).
- Saraburi Provincial Cultural Office. (2018). *Project for collecting intangible cultural heritage of 2018, Saraburi province*. Saraburi: Saraburi Provincial Cultural Office. (in Thai).
- Siamrath Online, (2021). Thai culture, local culture. Retrieved January 12, 2021, from: <https://siamrath.co.th/n/25668>. (in Thai).
- Wanichakorn, A. (2016). Thai wisdom knowledge: Designed and created the contemporary products. *Institute of Culture and Arts Journal*, 15(2), 22–28. (in Thai).